

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

dat aanvoelt weet Daan Heerma van Voss en dat heeft hij proberen te beschrijven in dit boek. Het is een chaotisch, bizar verslag geworden, telkens wisselend qua tijdstip en gezichtspunt. Ook zijn schrijfstijl is speciaal, lijkt bij de twitertijd te passen. Je zou kunnen denken dat die stijl goed past bij de situatie waarin iemand met een TGA verkeert, maar het doet soms ook geforceerd aan. Na zijn vader verteld te hebben dat hij een boek gaat schrijven over zijn TGA, laat hij die zeggen: 'Waarom niet, uitmelken die handel.' (p. 126). Daar heeft het wel wat van weg. Maar toch niet oninteressant voor een neuropsycholoog.

Principles of cognitive neuroscience (2nd edition).

Dale Purves, Roberto Cabeza, Scott Huettel, Kevin LaBar, Michael Platt en Marty Woldorff
Sunderland: Sinauer, 2013
601 pagina's

Veel neuropsychologen in Nederland hebben waarschijnlijk de inleiding in het vak via het boek van Gazzaniga e.a. of via Kolb en Wishaw gehad. Het boek van Purves en zijn collega's lijkt wel op deze inleidingen. Het is bedoeld als een leerboek en er zijn dan ook voor docenten en studenten allerlei hulpmiddelen op het internet te vinden ter ondersteuning, inclusief animaties, diverse soorten vragen (om te oefenen en voor het maken van toetsen) en een fraaie interactieve atlas onder de naam *Sylvius* (welbekend natuurlijk in Nederland). Na inleidende hoofdstukken over het vakgebied en de specifieke methodes, volgen hoofdstukken over cognitieve functies, inclusief sociale cognitie en beslissen. Het laatste hoofdstuk gaat in op evolutie en behandeling. Het boek is heel fraai geïllustreerd. Klinisch neuropsychologische aspecten komen nauwelijks aan de orde, met andere woorden, echt een inleiding in de cognitieve neurowetenschap.

Psychology in the brain: Integrative cognitive neuroscience.

Leon Kenemans en Nick Ramsey
New York: Palgrave, 2013
293 pagina's

De titel doet vermoeden dat het om een algemeen boek over psychologie gaat, een inleiding in de cognitieve neurowetenschap. Maar lezers die dan denken aan de traditionele functiehoofdstukken als waarnemen, geheugen, denken en beslissen en motoriek, zullen verrast zijn over de opbouw van dit

boek. Het eerste hoofdstuk geeft een overzicht van onderzoeksmethoden, zowel imagingtechnieken maar ook laesiestudies bij dieren. De hoofdstukken 2 tot en met 10 gaan over allerlei combinaties van de begrippen perceptie, aandacht, geheugen, emotie en actie. Zo gaat hoofdstuk 2 over perceptie en actie en hoofdstuk 3 over perceptie en aandacht en hoofdstuk 4 over aandacht en actie. Een voordeel van deze benadering is dat functies niet op zichzelf komen te staan: aandacht gaat over hoe waargenomen wordt of hoe gereageerd wordt. Hoofdstuk 11 gaat over sociale cognitie en communicatie, waarbij twee paragrafen worden besteed aan taalbegrip en taalproductie. Er wordt vrij veel aandacht besteed aan neurale structuren en processen. De auteurs proberen de psychologie in de hersenen te plaatsen en duidelijk te maken dat 'brain states' gerelateerd zijn aan een bepaalde taak. Maar zijn bepaalde taken dan specifieke psychologische processen, zo vraag ik me af. Tegenwoordig zijn we op het gebied van de cognitieve neuroscience gewend aan prachtige afbeeldingen uit imagingstudies, maar dit boek is niet in kleur. Het lijkt me een inleidend boek voor studenten om zich te oriënteren op dit terrein.

Cognitive functioning in schizophrenia: Structure and clinical correlates.

Piotr Quee
Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen.
Januari 2013
165 pagina's

Het Genetic Risk and Outcome of Psychosis (GROUP)-project is een samenwerkingsverband van verschillende universitaire psychiatrische afdelingen en perifere GGZ-instellingen. Dit proefschrift is gebaseerd op de eerste meting bij meer dan duizend patiënten, broers en zussen, bijna duizend ouders en bijna zeshonderd gezonde controles. Onder meer is een testbatterij afgenomen die zeven gebieden inventariseert: snelheid van informatieverwerking, aandacht, werkgeheugen, verbaal geheugen en verbaal begrip, problemen oplossen en redeneren en sociale cognitie. Voorafgaand aan de rapportage van de gegevens hierover wordt een experimentele studie beschreven over maintenance en manipulatie-effecten: er worden bij schizofreniepatiënten geen specifieke effecten gevonden. In hoofdstuk 4 wordt aangetoond dat patiënten geen problemen hebben met een impliciete wisseltaak, maar wel slechter presteren op een expliciete variant. Om meer greep te krijgen op de grote spreiding binnen de patiënt-

tengroep zijn gegevens van patiënten vergeleken met die van broers en zussen in de hoop bepaalde cognitieve profielen te vinden en zo de groep patiënten verder te kunnen opsplitsen. Er werden drie profielen gevonden bij de broers en zussen: normaal (goede scores op alle gebieden), gemengd (uitval op bepaalde gebieden) en gestoord (slechte prestaties over de hele lijn). Hoe slechter de prestaties van broer of zus, des te meer leek het op dat van de patiënt. Ook is gekeken naar het beloop, maar het ontwikkelingsprofiel lijkt minder van belang voor het huidige profiel. De laatste twee empirische studies richtten zich op ziekte-inzicht: hoe beter de cognitie, des te beter het inzicht, maar sociale cognitie bleek hierbij geen belangrijke voorspeller.

When mood meets memory: Neural and behavioral perspective on emotional memory in health and depression.

Jennifer Arnold

Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen

Maart 2013

164 pagina's

Arnold kijkt met name naar hersengebieden die betrokken zijn bij de verwerking van stemmings(in)-congruente informatie en de gevolgen voor het onthouden. Zij onderzocht gezonde individuen, al dan niet met behulp van een stemmingsinductieprocedure blij of droevig gemaakt, en mensen die een depressie hebben gehad. In de eerste studie gaat het vooral om het effect van geïnduceerde stemming op het impliciete geheugen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een woordfragment-aanvul taak, waarbij de woorden al dan niet met een bepaalde emotie geassocieerd zijn. De resultaten waren eigenlijk niet goed te duiden. In de volgende studies werd een vrije herinneringstaak gebruikt waarbij emotionele en neutrale woorden werden aangeboden. Eerst werd dit onderzocht bij gezonden met stemmingsinductie en vervolgens bij voormalige depressiepatiënten. Bij deze studies zijn vooral de fMRI-gegevens van belang. Zo bleek de orbitofrontale cortex vooral betrokken bij stemmingscongruente encoding, de inferieure en mediale frontale gyri bleken vooral betrokken bij stemmingsincongruente reproductie. Bij de voormalige patiënten bleek vooral bij het leren van positieve woorden meer frontale activiteit op te treden dan bij gezonden, terwijl de prestaties gelijk waren. Een diffusion tensor imaging studie liet zien dat bij deze patiënten veranderingen zijn in de amygdala (verhoogde celdichtheid en meer ver-

bindingen met andere gebieden) en in de mediale prefrontale cortex (verlaagde celdichtheid). Bij de expliciete geheugentaak werden effecten gevonden maar meer onderzoek is nodig.

Memory self-efficacy after stroke.

Laurien Aben

Proefschrift Erasmus Universiteit Rotterdam

April 2013

126 pagina's

Het proefschrift is gebaseerd op vijf studies die inmiddels zijn verschenen of geaccepteerd voor publicatie. Het centrale thema is memory self-efficacy (MSE) ofwel 'geheugenzelfvertrouwen' en de training ervan. Getracht wordt om het onderzoek bij gezonde ouderen (denk aan het proefschrift van Rudolf Ponds) te vertalen naar de groep patiënten met een cerebrovasculair accident. In tegenstelling tot bevindingen bij gezonde ouderen, wordt er een sterkere samenhang tussen MSE en de 15 woordentest gevonden dan met een alledaagse geheugentest (Rivermead). Lage MSE-scores bij patiënten blijken vooral samen te hangen met depressie en minder met persoonlijkheidskenmerken of copingstijl. Bij een grote studie bij 136 patiënten werd gevonden dat MSE vooral samenhangt met geheugenklachten en niet met geheugenstoornissen en opnieuw bleek depressie belangrijk. Vervolgens is een gerandomiseerde gecontroleerde effectstudie gedaan naar het effect van een training, gebaseerd op een bestaande training, Geheugensteun genaamd, op een groep van 164 patiënten: een deel van de patiënten werd toegewezen aan een lotgenotencontactgroep. De MSE-score verbeterde significant in de trainingsgroep, maar op andere outcome-maten werden geen verschillen gevonden. Dit effect bleef intact na zes en twaalf maanden.